

Motion till riksdagen
2008/09:Sk333

av Marie Engström m.fl. (v)

Skattefusk och svartarbete

1 Innehållsförteckning

2	Förslag till riksdagsbeslut	2
3	Bakgrund	2
4	Skatteverket	3
4.1	Ökade resurser.....	3
4.2	Internationellt samarbete	3
5	Skatteflyktslagen	4
6	Bekämpa svartarbete.....	5
6.1	Personalliggare.....	5
6.2	Oanmälda arbetsplatsbesök	5
6.3	Individuell redovisning av skatter och arbetsgivaravgifter	6
7	F-skattsedlar	6
7.1	Tidsbegränsade F-skattsedlar	7
8	Förenklad skatt – schablonbeskattning	7
9	Enhetligt skattesystem	8

Fel! Okänt namn på

2 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om resurser till Skatteverket.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om åtgärder för att förbättra den internationella skattekontrollen.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om översyn av skatteflyktslagen.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utöka kravet på personalliggare.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utöka Skatteverkets möjligheter att göra oanmälda arbetsplatsbesök.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om individuell redovisning av skatter och arbetsgivaravgifter.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om försöksverksamhet med individuell redovisning av skatter och arbetsgivaravgifter.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om tidsbegränsade F-skattsedlar.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa schablonbeskattning.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om enkelhet och grundläggande principer för skattesystemet.

3 Bakgrund

Enligt Skatteverket går staten miste om ca 133 miljarder kronor i uteblivna skatteintäkter varje år. Det är ett resultat av både medvetet skattefusk och oavsiktliga misstag, men fusket står för den största delen. För att komma till rätta med problemen krävs tydlig lagstiftning och en rad åtgärder som ger myndigheter större befogenheter.

För företag som vill vara seriösa blir skattefusk och svartarbete ett gissel eftersom man inte kan konkurrera på lika villkor. På sikt riskerar seriösa och effektiva företag att slås ut. För den enskilde innebär svartarbete en tillvaro i otrygghet och helt utan rättigheter.

Det är allvarligt att staten går miste om så stora skatteinkomster varje år. På sikt kan det få betydelse för välfärdssystemen eftersom pengar som rättmätigt skulle kunna användas till t.ex. fler lärare i skolan, mer personal på äldreboenden och höjda bostadstillägg inte finns tillgängliga.

Det är viktigt att vara observant på att krångliga skatteregler minskar människors möjligheter att göra rätt för sig. Att erbjuda krångliga lösningar och ständigt göra avsteg från principerna om likformig beskattning har blivit den

nuvarande regeringens kännemärke. Utvecklingen går mot att utforma skatterna selektivt i betydligt större utsträckning än tidigare, vilket innebär ökade gränsdragningsproblem och mer svåröverskådliga regler.

Vänsterpartiet har tidigare medverkat till att införa regler som ska förhindra skattefusk. Det gäller bl.a. krav på personalliggare för vissa näringsidkare, att ställa större krav på kassaregister, åtgärder för att förhindra moms-fusk och att ge utökade befogenheter för skattebrottsenheter. Det finns också anledning att lyfta fram det förtjänstfulla arbete som byggbranschens arbetsgivar- och fackförbund gjort för att motverka fusk. Vänsterpartiet anser det vara nödvändigt att gå vidare, och vi föreslår därför ytterligare åtgärder som bör kunna genomföras inom en snar framtid.

4 Skatteverket

4.1 Ökade resurser

Regeringen har genomfört en lång rad förändringar på skatteområdet. Det är åtgärder som inte bara undergräver en rättvis fördelningsprofil utan också medför fler undantag och gränsdragningar. För Skatteverket har det inneburit många nytillkomna arbetsuppgifter och en ökad arbetsbelastning. I flera fall har Skatteverket inte fått det ökade stöd man varit i behov av. Det finns idag en obalans mellan mängden nya arbetsuppgifter som lagts på Skatteverket, t.ex. vad gäller skattelättnader för hushållstjänster, bekämpning av internationell brottslighet och certifierade kassaregister, och ökat anslag. De tillskott som Skatteverket nu får enligt budgetpropositionen är naturligtvis positivt.

För att upprätthålla legitimiteten i skattesystemet krävs att skattekontrollen ligger på en rimlig och godtagbar nivå. Vänsterpartiet föreslår i den här motionen ytterligare åtgärder som är viktiga för att bekämpa skattefusk. Mot bakgrund av det tillförs ytterligare resurser till Skatteverket i Vänsterpartiets budgetmotion.

Vad som ovan anförs om behovet av ökade resurser till Skatteverket bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

4.2 Internationellt samarbete

Det internationella samarbetet för att motverka skattefusk ökar. Sverige samarbetar och utbyter information med skattemyndigheter i en rad andra länder. Enligt Skatteverket handlar det om ca 46 miljarder kronor som undanhålls staten varje år på det internationella området.

Att samarbetet och informationsutbytet mellan länder ökar är positivt. Det är nödvändigt när rörligheten över gränserna ökar. Fler länder inser också att samarbetet är viktigt för att skydda skattebaserna när det blir vanligare med fusk med internationella fögreningar.

Fel! Okänt namn på

Det internationella skattefusket handlar ofta om invecklade transaktioner och komplicerade juridiska upplägg i syfte att försvåra skattekontrollen. Det ställer krav på att det finns hög kompetens för att kunna utföra ofta omfattande utredningsarbeten. För att klara de arbetsuppgifterna och kunna förbättra den internationella skattekontrollen krävs bl.a. mer resurser.

Det är också viktigt med ett gemensamt internationellt arbete för att sätta press på skatteflyktsstater för att öka informationen och förbättra kontrollen. Det gäller skatteparadis både i och utanför Europa. Sverige bör också verka för att vidga det informationsutbyte som idag sker inom ramen för sparanddirektivet.

Vad som ovan anförs om åtgärder för att förbättra den internationella skattekontrollen bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

5 Skatteflyktslagen

Generalklausulen mot skatteflykt ska förhindra att upplägg som inte är affärsmässigt motiverade görs. En uppmärksam dom i Regeringsrätten har aktualiserat frågan om ifall skatteflyktslagen har avsedd effekt. Många menar att det är uppseendeväckande att de transaktioner som populärt kallas räntesnurror varit möjliga trots skatteflyktsklausulen. Det kan innebära att basen för bolagsskatt skulle kunna dräneras kraftigt och statens inkomster av bolagsskatt minskas betydligt. Det har visat sig att lagen inte heller har stoppat skattefria uttag från svenska bolag som gjorts i form av lån från utländska holdingbolag.

Vänsterpartiet har uppmärksammat dessa frågor en tid och konstaterar nu att regeringen i budgetpropositionen lägger förslag om förändrade underprisregler för handelsbolag och förändringar i reglerna om avdragsrätt för räntor i företagssektorn.

I betänkande 2007/08:SkU22 ifrågasätter majoritetsföreträdarna i skatteutskottet skatteflyktslagen och lämnar mycket otydliga besked om den framtida hanteringen och har en oklar eller ingen viljeinriktning alls. Vi anser det vara mycket olyckligt och menar bestämt att en översyn av lagstiftningen måste göras i syfte att förhindra ytterligare upplägg som inte är affärsmässigt motiverade utan enbart görs i syfte att kringgå svensk skattelagstiftning.

Vad som ovan anförs om översyn av skatteflyktslagen och dess betydelse för bl.a. uttag av bolagsskatt, bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

6 Bekämpa svartarbete

6.1 Personalliggare

Förra mandatperioden medverkade Vänsterpartiet till att krav på personalliggare infördes i frisör- och restaurangbranschen. Det innebär att man ökat möjligheten att upptäcka förekomsten av svartarbete i dessa branscher. Dessutom har det visat sig att reformen fått en mycket positiv sekundär effekt, nämligen att inbetalning av arbetsgivaravgifter och moms ökat. Enligt Skatteverket beräknade man redan i november 2007 att den nya lagstiftningen medfört att ca 4 000 tidigare ”svarta” arbetstillfällen förvandlats till ”vita”.

Hittills har erfarenheterna av reformen alltså varit mycket goda. Det har visat sig att åtgärderna blivit ett bra verktyg för att pressa tillbaka den ekonomiska brottsligheten. Vänsterpartiet anser att det finns mycket starka skäl som talar för att kravet på personalliggare måste utökas till att omfatta fler branscher än idag.

Vad som ovan anförs om att utöka kravet på personalliggare till att omfatta fler branscher bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

6.2 Oanmälda arbetsplatsbesök

I samband med att reformen med personalliggare infördes fick Skatteverket befogenhet att genom oanmälda besök kontrollera personalliggarna mot de faktiska förhållandena på arbetsplatsen. Kontrollerna har varit en förutsättning för att systemet ska fungera. Nu ställs krav från flera håll på att även möjligheten att göra oanmälda arbetsplatsbesök måste utökas. Vänsterpartiet instämmer i det som en naturlig följd av vårt krav ovan.

Inom bryggbranschen har både fackliga organisationer och arbetsgivarorganisationer agerat gemensamt för att få till stånd ett liknande system där uppdragsgivare är skyldiga att föra närvaroförteckning över alla som vistas på byggarbetsplatsen. Detta har kombinerats med legitimationsplikt för alla som befinner sig på en byggarbetsplats (ID06). Vi tycker att detta är ett mycket bra initiativ men kräver naturligtvis också beslut i riksdagen om utökade möjligheter för Skatteverket att göra oanmälda arbetsplatsbesök för att åtgärderna ska få full effekt.

För att intensifiera arbetet mot svartarbete och skattefusk föreslår Vänsterpartiet att Skatteverkets möjlighet att göra oanmälda arbetsplatsbesök utökas till att omfatta fler branscher än idag.

Vad som anförs om utökade möjligheter till oanmälda arbetsplatsbesök bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Fel! Okänt namn

6.3 Individuell redovisning av skatter och arbetsgivaravgifter

Idag redovisar företag skatter och arbetsgivaravgifter i en klumpsumma månadsvis. Det innebär att det inte går att direkt härleda vilka anställda som avses, och inte heller hur många anställda som inbetalningen avser. Genom att koppla inbetalningarna till enskilda individer försvåras fusk och ohederlig hantering och redovisning av skatter och avgifter. Den anställda kan på detta sätt också få möjlighet att kontrollera att hans/hennes skatter och avgifter betalas in på ett korrekt sätt.

Skatteverket har fått i uppdrag att se över rutiner för att förenkla uppgiftslämnande och betalning av skatt och avgifter ("skatta.se"). Inom ramen för det arbetet ska ett system för individuell redovisning av skatter och arbetsgivaravgifter tas fram. Det är viktigt att Skatteverket ges nödvändiga resurser för att förberedelsearbetet ska kunna ske i så snabb takt som möjligt. Målsättningen bör vara att alla arbetsgivare ska redovisa skatter och arbetsgivaravgifter individuellt.

Vad som anförs om individuell redovisning av skatter och arbetsgivaravgifter bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Vidare tror vi i Vänsterpartiet att det är både möjligt och bra att i avvaktan på ett generellt genomförande få till stånd en försöksverksamhet med individuell redovisning i förslagsvis byggbranschen.

Vad som anförs om försöksverksamhet med individuell redovisning bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

7 F-skattsedlar

Att det ska vara lätt att få F-skattsedel lyfts ofta fram som ett viktigt krav. Vänsterpartiet är inte av någon annan uppfattning. Det finns dock ett antal kriterier som ska vara uppfyllda för att en verksamhet ska anses vara näringsverksamhet, och därmed kunna få F-skattsedel. Naturligtvis ska den som ansöker om F-skattsedel inte ha näringsförbud. Dessutom ska krav på självständighet, vinstsyfte och varaktighet vara uppfyllda. Om något av dessa villkor inte är uppfyllt anses inkomster från verksamheten vad gäller fysisk person i stället ofta vara inkomst av tjänst i form av uppdragsinkomster eller hobby. Förutom kravet på näringsverksamhet får sökande inte ha skatteskulder i Sverige eller i utlandet.

Vi menar att dessa krav inte nämnvärt minskar möjligheten att få F-skattsedel. Antalet avslag som Skatteverket gör på grund av att sökanden inte bedriver näringsverksamhet är drygt 1 procent (SOU 2008:76) av det totala antalet ansökningar. Numera är myndigheternas hantering också mer enhetlig än tidigare, och dessutom lägger Skatteverket mer resurser på kontroll i ett senare skede jämfört med tidigare. Detta tycker vi är positivt.

Enligt statistik från en färsk statlig utredning (SOU 2008:76) framgår att 754 189 personer var registrerade för F-skatt i december 2007. Antalet ansök-

ningar under 2007 uppgick till 81 565 stycken och av dem ledde 79 490 till nyregistreringar och 2 075 till avslag. Av dessa avslagsfall berodde 919 på att näringsverksamhet inte bedrevs.

7.1 Tidsbegränsade F-skattsedlar

Det är viktigt att framhålla F-skattsedelns roll som skydd för den enskilde konsumenten. Den som anlitar en uppdragstagare med F-skatt behöver inte göra något skatteavdrag eller betala arbetsgivaravgifter på ersättningen. Om en F-skattsedel kommer i händerna på oseriösa uppdragstagare kan den utnyttjas i syfte att försvåra upptäckten av svartarbete. I och med att uppdragstagare har en F-skattsedel i sin hand är det svårt, näst intill omöjligt, för uppdragsgivaren att upptäcka fusk. Genom att införa tidsbegränsade F-skattsedlar skulle möjligheten att upptäcka svartarbete öka.

I dagsläget utfärdas F-skattsedel utan ansökan för den som vid utgången av närmast föregående inkomstår hade en sådan skattsedel. Det innebär att den som en gång fått en F-skattsedel får en ny varje år. Naturligtvis kan F-skattsedeln återkallas om näringsverksamhet inte längre bedrivs, men det kräver en aktiv handling antingen från den skattskyldige eller från Skatteverket.

Som ett försök att begränsa fusk föreslår Vänsterpartiet att tidsbegränsade F-skattsedlar införs. Tidsbegränsningen ska avse såväl obegränsat som begränsat skattskyldiga. Vi menar att kretsen som omfattas av en tidsbegränsning ska vara F-skattsedlar där den debiterade skatten enligt ansökan inte överstiger 10 000 kronor.

Vad som anförs om tidsbegränsade F-skattsedlar bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

8 Förenklad skatt – schablonbeskattning

Vänsterpartiet har i flera sammanhang tagit upp frågan om att införa schablonskattning. Under senare tid har detta krav även lyfts fram av andra politiska partier, vilket vi välkomnar. Vi menar att schablonbeskattning kan vara en viktig del i ett förenklingsarbete eftersom det skulle underlätta såväl skattemyndigheternas arbete som den enskilde företagarens. Vi skulle dessutom få ett system som skulle bidra till att förhindra skatteundandragande. Schablonbeskattning lämpar sig bäst i kontantbranscher. Skatteverket har i rapporter skisserat hur schablonbeskattning ska kunna utformas och användas. Det blir nödvändigt att ta fram och utveckla konkreta system, och vi föreslår att försök med dessa genomförs i en eller flera branscher. En övergång till schablonbeskattning bör helst vara ett frivilligt val och möjligheten att använda konventionell beskattning bör finnas kvar. Det finns välfungerande system i andra europeiska länder som kan fungera som förebilder i det här avseendet.

Fel! Okänt namn på

Det kan finnas invändningar mot att en schablon inte uppfyller kravet om rättvis beskattning och innebär mindre exakthet för den skattskyldige. Vissa menar att rättstryggheten kan minskas. Vi är medvetna om att en schablon per definition innebär att träffsäkerheten blir mindre exakt. Vi i Vänsterpartiet menar dock att detta uppvägs av positiva effekter såsom enkelhet och möjlighet att minska fusk.

Vad som anförs om schablonbeskattning bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

9 Enhetligt skattesystem

Det är viktigt att eftersträva ett skattesystem som är enhetligt och likformigt och har få undantag. Systemet ska vara enkelt att förstå och tillämpa för den enskilde skattebetalaren. Ett likformigt skattesystem förhindrar också inlåsnings effekter och en snedvriden konkurrens.

Det finns anledning att känna oro för vad den nuvarande borgerliga regeringens skattepolitik innebär för strukturen i skattesystemet. Utvecklingen går mot att utforma skatterna så att de riktar sig mot grupper av individer eller vissa sektorer i näringslivet och gör därmed att skattesystemet blir selektivt i betydligt större utsträckning än tidigare. Selektiva regelverk innebär ofta omfattande gränsdragningsproblem och gör systemet svåröverskådligt. Det får också konsekvenser för Skatteverket som är i behov av mer resurser för att hantera ett mer svårbemätrat regelsystem som vi tidigare redogjort för.

Alltför många undantag minskar transparensen och försvårar för den skattskyldige. Det kan leda till att man uppmuntrar osund skatteplanering och därmed minskar legitimiteten för systemet. Det kan finnas tillfällen då undantag kan vara nödvändiga men i stort sett bör generella lösningar eftersträvas.

Krångliga skatteregler minskar människors möjligheter att göra rätt för sig. Att erbjuda allt fler selektiva lösningar och ständigt göra avsteg från principen om likformig beskattning har blivit den nuvarande regeringens kännemärke. Vänsterpartiet vill därför tydligt slå fast att skattesystemet bör vägledas av grundläggande principer om en neutral och likformig beskattning, breda skattebaser, enkla regler och därmed så få undantag som möjligt.

Vad som anförs om grundläggande principer för skattesystemet bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Stockholm den 26 september 2008

Marie Engström (v)

Ulla Andersson (v)

Jacob Johnson (v)

Kent Persson (v)

Wiwi-Anne Johansson (v)

Peter Pedersen (v)

Josefin Brink (v)